

Nr 166.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1948/49 till krigsrätterna.

(3:e avd.)

1:o) **Krigsrätterna: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln (punkten 25, s. 82—94 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 3 januari 1948) föreslagit riksdagen att dels fastställa av chefen för justitiedepartementet förordad avlöningsstat för krigsrätterna, att tillämpas under första hälften av budgetåret 1948/49, dels ock till Krigsrätterna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 168 200 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 336 400 kronor.

I skrivelse den 14 april 1945, nr 134, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning om krigsdomstolarnas avskaffande i fredstid samt för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, som därav kunde föranledas. Riksdagen åberopade därvid första lagutskottets utlåtande (nr 24) i ärendet, vari bl. a. framhölls, att det syntes uppenbart, att pågående revision av strafflagen för krigsmakten ägde ett så starkt samband med frågan om en reform av det militära rättegångsväsendet att de båda reformerna såvitt möjligt borde genomföras samtidigt.

Sedan rådmannen i Stockholm E. Wilhelmsson tillkallats för att såsom särskild utredningsman inom justitiedepartementet företaga utredning av ifrågavarande och vissa därmed sammanhängande spörsmål, har denne — som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande haft överläggningar med ett flertal andra sakkunniga — avgivit ett den 17 december 1946 dagtecknat betänkande ang. revision av det militära rättegångsväsendet (SOU 1946: 91). Över betänkandet ävensom ett i anslutning därtill inom departementet utarbetat utkast till militär rättegångslag ha utlåtanden infordrats från därav berörda myndigheter m. fl. Efter överarbetning av föreliggande utredningsmaterial har förslag i ämnet, avseende krigsdomstolarnas avskaffande i fredstid, underställts lagrådets granskning. Sedan denna slutförts, är det departementschefen avsikt att anmäla frågan för Kungl. Maj:t med hemställan om avlåtande av proposition till riksdagen. I överensstämmelse med det av riksdagen framförda önskemålet har departementschefen funnit praktiska skäl av betydande styrka tala för att den nya ordningen träder i tillämpning samtidigt med en ny strafflagstiftning för krigsmakten. Då sistnämnda lagstiftning i sin tur äger ett ytterst nära samband med ett år 1946 till lagrådet remitterat förslag om ändring av strafflagen med avseende å brott mot staten och allmänheten, vilket förslag är avsett att vinna

tillämpning från och med den 1 januari 1949, har det befunnits nödvändigt att låta den nya strafflagstiftningen för krigsmakten träda i kraft samma dag. Även den nya militära rättegångslagen borde följaktligen träda i kraft med ingången av år 1949.

Därest förslaget till militär rättegångslag antages, komma förordnandena för de vid krigsrätterna anställda krigsdomarna, auditörerna och krigsfiskalerna att upphöra den 1 januari 1949, då den nya militära rättegångsordningen enligt förslaget skulle träda i tillämpning. På grund av de övergångsbestämmelser till den militära rättegångslagen, som bliva erforderliga, är det dock att räkna med att i någon omfattning krigsrätt kommer att sammanträda även efter utgången av 1948 för handläggning av dessförinnan upptaget mål. Arvoden till krigsrättspersonal ha dock icke ansetts böra i något fall utgå för tid efter 1948. I den mån fråga uppkommer om ersättning till civil krigsrättspersonal med anledning av krigsrättsammansträde under 1949 har ersättningen i stället synts böra utgå enligt i huvudsak samma grunder som för närvarande tillämpas i fråga om ersättning för handläggning av mål från krigsrätten särskilt underställt förband.

Vid beräkningen av anslagsbehovet under budgetåret 1948/49 för avlöningar till krigsrätternas personal har bortsetts från sådana ersättningar som enligt vad nyss anförts kunna komma att utbetalas för krigsrättsammansträden under senare hälften av budgetåret. Då anledning icke synts föreliggande att frångå den för innevarande budgetår tillämpade beräkningen av förevarande anslag, har detta upptagits till hälften av det nuvarande beloppet eller 168 200 kronor.

Genom krigsdomstolarnas avskaffande i fredstid komma icke oväsentliga arbetsuppgifter att från årsskiftet 1948—1949 överföras på de allmänna domstolarna och åklagarmyndigheterna.

Med hänsyn till de svårigheter, som föreliggande vid ett bedömande av frågan om förstärkning av domstols- och åklagarorganisationen, har ställning icke nu ansetts böra tagas till berörda spörsmål. I den mån under den korta tidrymd som nu vore i fråga — senare hälften av budgetåret 1948/49 — behov av arbetsförstärkning komme att göra sig gällande med anledning av krigsdomstolsreformen, har erforderlig personalökning ansetts böra åvägabringas genom tillfälliga anordningar. Anledning har icke synts föreliggande att fördenskull räkna upp anslagen avseende avlöningar till personalen vid hovrätter och häradsrätter eller till landsfiskalerna m. fl.

En omprövning har emellertid redan nu ansetts böra verkställas av löneställningen för stadsfiskalen i Boden såvitt avser tiden efter den 1 januari 1949 med hänsyn till att löneställningen i samband med att poliskåren i Boden förståtligades bestämdes under hänsynstagande till att stadsfiskalen kunde förväntas skola erhålla förordnande såsom krigsfiskal och i denna egenskap uppbära särskilt arvode. Denna fråga har upptagits till behandling under elfte huvudtiteln.

Överförandet av de militära målen till de allmänna domstolarna har ansetts icke för närvarande böra föranleda att anslagen till omkostnader för dessa myndigheter uppräknas.

Det genom krigsdomstolsreformen uppkommande spörsmålet om ersättning till städerna för deras kostnader för den militära rättskipningen har syntts icke nu böra regleras utan lösas i samband med den större frågan om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Denna fråga kommer, enligt vad chefen för justitiedepartementet framhållit, så snart omständigheterna det medgiva att tagas upp inom finansdepartementet.

Vad slutligen angår de auditörstjänster, som avses skola inrättas från den 1 januari 1949, skola auditörerna enligt förslaget vara anknutna till vederbörande militäre chef, varemot de nuvarande auditörerna äro anställda vid respektive krigsrätter. Enligt den blivande ordningen komma följaktligen auditörerna att hänföras till försvarsväsendet. På grund härav komma anslagsäskandena avseende de blivande auditörernas avlöning och omkostnader att behandlas i samband med anslagen till den militära personalen.

Utskottet. I propositionen nr 216 med förslag till militär rättegångslag m. m. har föreslagits, att de nuvarande krigsdomstolarna skola avskaffas och att rättskipningen i militära mål under fredstid skall handhavas av vissa allmänna domstolar i deras vanliga sammansättning. Den nya lagstiftningen har föreslagits träda i kraft den 1 januari 1949. I utlåtande (nr 41) i anledning av nämnda proposition har första lagutskottet tillstyrkt berörda förslag.

Under hänvisning härtill får statsutskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts nu ifrågakvarande framställning hemställa,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsrätterna, att tillämpas under första hälften av budgetåret 1948/49:

Avlöningsstat.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:

a) Arvoden åt krigsdomare, <i>förslagsvis</i> .. kronor	30 000
b) Arvoden åt auditörer, <i>förslagsvis</i> »	69 100
c) Arvoden åt krigsfiskaler, <i>förslagsvis</i> .. »	27 500
d) Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i> »	15 000
e) Tillfälliga ersättningar åt civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna, <i>förslagsvis</i>	» 1 600
f) Ersättningar till personal vid särskilda krigsrätter m. m., <i>förslagsvis</i>	» 25 000

Summa kronor 168 200;

b) till *Krigsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 168 200 kronor.

2:o) **Krigsrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkten 26, s. 95), vilket innebär, att anslaget med hänsyn till beräknad tidpunkt för krigsrätternas upphörande begränsas till hälften av det för innevarande budgetår fastställda beloppet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Krigsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1948/49 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

Stockholm den 15 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Lindström, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Andrén, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Iwar Anderson, Sundelin och Hesselbom; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Skoglund i Dövertorp, Ward, Wallentheim, Lindholm, Holmström, Onsjö, Petterson i Degerfors, Thapper, Persson i Vinberg, Persson i Svensköp och Johansson i Mysinge.
